

Češčina na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani in v slovenskem prostoru nekoč in danes

Petra Stankovska

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slavistiko

Kulturne in gospodarske povezave med Čehi in Slovenci so bile več stoletij bogate zaradi sobivanja v Avstro-Ogrski in zavesti o skupnih slovanskih koreninah. Češki lektorat je bil leta 1922 eden prvih, ki so se odprli na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Čeprav politična situacija po drugi svetovni vojni ni podpirala stikov med obema narodoma, se je češki lektorat obdržal in po spremembah v Evropi po letu 1990 so nastali ugodni pogoji za ustanovitev študijske smeri Češki jezik in književnost (2004). Ker se kulturno, gospodarsko in akademsko sodelovanje krepi, je vprašanje pouka češčine v Sloveniji na različnih ravneh znanja vse bolj pomembno.

Ključne besede: češčina, izobraževanje, kultura, jezik, slavistika

Kulturní a hospodářské styky mezi Čechy a Slovinci byly po několik staletí velmi bohaté díky soužití v Rakousko-uherské monarchii a díky povědomí o společných slovanských kořenech. Lektorát češtiny byl jako jeden z prvních na Filozofické fakultě Univerzity v Lublani založen r. 1922. Politická situace po druhé světové válce sice nepřála stykům mezi oběma národy, český lektorát však byl zachován a po změnách v Evropě po roce 1990 vznikly příhodné podmínky pro založení studijního oboru Český jazyk a literatura (2004). I nadále se kulturní, hospodářská a akademická spolupráce rozvíjí, a proto je stále důležitější otázka výuky češtiny ve Slovinsku na nejrůznějších znalostních úrovních.

Klíčová slova: čeština, vzdělávání, kultura, jazyk, slavistika

Cultural and economic relations between the Czechs and Slovenes have been very rich for several centuries thanks to coexistence in the Austro-Hungarian monarchy and due to the awareness of common Slavic roots. The Czech Lectorate was founded as one of the first at the Faculty of Arts of University of Ljubljana in 1922. Although the political situation after World War II did not favour relations between the two nations, the Czech Lectorate was preserved and after the changes in Europe after 1990 the conditions became

convenient for establishing a study of Czech language and literature (2004). As cultural, economic and academic cooperation continues to develop, the issue of teaching Czech in Slovenia at various levels of knowledge is increasingly important.

Keywords: Czech, education, culture, language, slavistics

1 Uvod

Želja po učenju tujega jezika izhaja iz praktičnih potreb komunikacije, ki lahko temeljijo na gospodarskih povezavah, trajni ali začasni preselitvi v drugo državo (npr. zaradi dela ali študija), osebnih ali profesionalnih stikov s pripadniki drugega naroda, zanimanja za kulturo ali književnost ipd. Vsi ti razlogi so bili v zgodovini zanimanja Slovencev za učenje češčine prisotni v različnih obdobjih v različni meri in tudi možnosti za študij češčine so se v Sloveniji skozi čas spreminjale. V prispevku bomo skušali podati kratek pregled morebitnih vzrokov za potrebe po pouku češčine tako z zgodovinskega kot tudi s sodobnega vidika ter podati premislek, kako lahko razmere za učenje češčine izboljšamo.

2 Zgodovinske, kulturne in intelektualne povezave Čehov in Slovencev

Kulturni, gospodarski in intelektualni stiki med Čehi in Slovenci imajo dolgo tradicijo in dobra podlaga za njihov razvoj je bilo dolgoletno (1526–1918) sobivanje v eni državi – habsburški monarhiji – na eni strani, na drugi strani pa skupne slovanske korenine češčine in slovenščine, kar je pripomoglo k občutku bližine obeh narodov in omogočalo razmeroma hitro usvajanje drugega jezika.

2.1 Stiki med Čehi in Slovenci glede na znanje in uporabo obeh narodnih jezikov do leta 1918

O stikih obeh narodov do 18. stoletja imamo malo podatkov zaradi pomanjkanja zapisov in težavnosti prepoznavanja narodnostne pripadnosti v njih omenjenih oseb. Približno predstavijo nam lahko posredujejo npr. zapisi o študentih praške Karlove univerze, na katero je bilo v letih 1560–1610 vpisanih 12 študentov,¹ ki jih

1 Slovenskih študentov na praški univerzi je bilo več v 14. in 15. stoletju, ko je bila še katoliško usmerjena, v 16. stoletju se je najbrž zaradi utrakvistične usmeritve univerze število Slovencev, ki so se šolali na tej ustanovi, znižalo (Petráčeková 1992: 165).

je mogoče identificirati kot Slovence. Na Univerzi v Olomoucu med letoma 1576 in 1690 jih je bilo okoli 30 (Petráčková 1992: 167).

Kulturni stiki med Čehi in Slovenci so se začeli krepiti v obdobju razsvetljenstva, ko so se slovanski narodi v avstrijski monarhiji začeli zavedati svoje jezikovne in kulturne avtonomije, ki jo je bilo mogoče gojiti zlasti ob idejah panslavizma, torej zavesti o skupnem poreklu Slovanov in zato tudi o njihovi povezanosti, s katero so dobili potrebno moč in zagon za nadaljnje razvijanje svojega knjižnega jezika, književnosti in kulture v maternem jeziku. Zato so med drugim gojili medsebojne stike znanstveniki, npr. Jernej Kopitar z Josefom Dobrovskim (Berkopec 1961-62b), književniki, npr. France Prešeren in Matija Čop z Ladislavom Čelakovskim² (Berkopec 1961-62a), in mnogi drugi (Kidrič 1930, Lipovec 1992).

V drugi polovici 19. stoletja so v Ljubljano prihajali tudi številni češki glasbeniki, npr. Anton Foerster, strokovnjaki, npr. inženir Josef Ressel, ali arhitekti in gradbeniki, ki so gradili javne stavbe, kot so sedanja Opera (Jan Hráský in Anton Hrubý), Deželni dvorec – sedanja glavna stavba Univerze v Ljubljani (Jan Hráský in Josip Hudetz), Narodni dom – sedanja Narodna galerija (František Edmund Škabrouť) in mnoge druge (Urbančič 1995: 20, 36, 42). Slovenci pa so na Češko pogosto odhajali zaradi študija in navezovali dolgotrajna prijateljstva s Čehi, npr. Fran Gerbič, ki je študiral na praškem konservatoriju, s pesnikom Janom Nerudo (Petr 1959: 57), nekateri pa so tam tudi ostali, npr. Jan Lego, ki je Slovenec, željnim učenja češčine, pomagal tako, da jim je pošiljal češke slovnice, slovarje in knjige. Po drugi strani so se razvijale skupinske dejavnosti, npr. delovanje Sokola, ki je bil na Češkem ustanovljen leta 1862, njegova ideja pa je bila poleg telovadbe vzgajati mlade ljudi v ideji slovanstva. V slovanske dežele so ideje sokolstva najbolj širili slovanski študenti v Pragi, med njimi tudi Slovenci (Bárta 1948: 289). Zelo kmalu je začelo združenje delovati v Ljubljani (1. 10. 1863), za tesne stike obeh narodnih Sokolov pa je skrbel zlasti Viktor Murnik (Urbančič 1995: 23). Vse to je spodbudilo željo po usvajanju češčine zlasti potem, ko je praška Karlova univerza leta 1882 pridobila še večji ugled med slovanskimi narodi z ustanovitvijo češke univerze, na katero so prihajali študirat Slovani iz različnih dežel (Gantar Godina

2 Zlasti je šlo za Prešernova prizadevanja, da njegovi deli *Nova pisarija* in *Gazele* izidejo v češkem prevodu v Pragi (Berkopec 1961-62a: 228). Stiki so bili tudi osebni, npr. leta 1834 je obiskal Ljubljano češki naravoslovec Jan Svatopluk Pressl in se srečal tudi s Prešernom, podobno kot češki pesnik Karel Hynek Mácha leta 1836 ali v istem letu Matija Čop, ki se je srečal s Čelakovskim v Pragi (Berkopec 1961-62a: 230). Komunikacija pa je potekala v nemščini.

2002: 11), v velikem številu tudi Slovenci.³ Še en motiv za učenje je bilo razvijanje osebnih stikov, npr. Anton Aškerc⁴ z Josefom Karásekem, Jaroslavom Vrchlickim, Svatoplukom Čechom idr. (Berkopec 1974: 103), tako da se je Aškerc pridno učil češko.⁵ Na splošno se je v tem času razvil tudi precejšen interes Slovencev za češko leposlovje, ki je trajal še vso prvo polovico 20. stoletja (Berkopec 1961). Specializiranih pripomočkov za učenje češčine ni bilo veliko: leta 1867 je pri Slovenski matici v nakladi 1000 izvodov izšla *Češka slovnica* Franja Marna (Urbančič 1995: 25, 27), šele 1908 in 1910 pa slovarčka Antonína Zavadila (Zavadil 1908, 1910) v obsegu približno 12.000 gesel ter leta 1917 slovarček Františka Frýdeckega (Frýdecký 1917). V Trstu je leta 1918 novejšo češko-slovensko primerjalno slovnico izdal Josip Vuga⁶ (Vuga 1918).

2.2 Češčina in Čehi v Sloveniji po letu 1918

Po razpadu Avstro-Ogrske so se tesni stiki obeh narodov nadaljevali in tudi na novoustanovljeni ljubljanski univerzi je na različnih področjih delovalo nekaj Čehov, npr. Jan Luňák (Filozofska fakulteta v letih 1920–29), Miroslav Kasal in Alojzij Král (Tehnična fakulteta). Tudi Slovenci so se uveljavili na čeških univerzah, npr. psiholog Mihajlo Rostohar (Urbančič 1995: 45–46).

Potrebe po pouku češčine v Sloveniji so po prvi svetovni vojni izhajale iz gospodarske prisotnosti čeških podjetij oz. kapitala v Sloveniji (*Kolinska tovarna hranil, Češka industrialna banka Slavija, tovarna Jugočeška* idr. – gl. Urbančič 1995: 6) in še vedno zaradi zanimanja mladih ljudi za študij na Češkem, zlasti na Karlovi univerzi v Pragi⁷ (Burian 1948). Zato so bili po prvi svetovni vojni organizirani

3 Na primer leta 1907 je v Pragi študiralo 70 Slovencev, leta 1910 že 220 in med letoma 1901 in 1918 je pridobilo doktorat znanosti na Karlovi univerzi 91 Slovencev, takrat večinoma (84) pravnikov (Urbančič 1995: 27).

4 Stiki so se najbrž poglobili ob Aškercvem prvem obisku Prage leta 1885. Od takrat je precej cenil Čeha in so nanj močno vplivali (Berkopec 1974: 100).

5 Npr.: »Aškercjevi stiki s Prago in Čehi so se po tistem obisku (= leta 1885) močno poglobili. Še z večjo vnemo se je učil češčine in bral češke revije in knjige«; iz pisma učiteljice V. Milek v Šmarju iz marca 1886: »Gorazd je še vedno zelo navdušen za Čeha; kar gori za nje. Vadi se pridno v češkem jeziku ...« (Berkopec 1974: 101). V pismu Janu Legu se zahvaljuje za poslano češko slovnico (Berkopec 1974: 108).

6 Josip Vuga se je v akademskem letu 1912/13 vpisal na praško Filozofsko fakulteto Karlove univerze, zaradi prve svetovne vojne pa je študij končal šele leta 1920 na novoustanovljeni ljubljanski univerzi (Gantar Godina: 12).

7 Med letoma 1917 in 1939 je bilo na Karlovi univerzi v doktorje znanosti promoviranih 95 Slovencev, od tega največ (65) na medicinski fakulteti (Ribnikar 1992: 521).

tečaji češčine v mnogih slovenskih mestih in število udeležencev se je v tridesetih letih 20. stoletja močno zviševalo – leta 1930 jih je bilo 400–500, leta 1938 pa navajajo 1600 udeležencev na petdesetih tečajih; približno polovica jih je potekala v Ljubljani (Urbančič 1995: 47). Kot pripomoček za pouk češčine je izšel *Učbenik češkega jezika* (Zpěvák 1928), ki vsebuje nekaj preglednic sklanjatvenih tipov samostalnikov, pridevnikov, zaimkov in oblike števnikov. Glavnino učbenika pa predstavljajo besedila večinoma iz češkega leposlovja, pogosto opremljena s prevodom izbranih besed. Malo kasneje izide še slovarček klasičnega filologa Frana Bradača (Bradač 1929) ter učbenika Antona Ovna (Oven 1937) in Jana Šedivega (Šedivý 1938).

2.3 Pouk češčine na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani

Pomembnosti študija češčine na Univerzi v Ljubljani za omogočanje nadaljnjega razvoja akademskih stikov so se zavedali tudi slavisti, ki so bili v skupini za pripravo načrtov za organizacijo študija na Univerzi v Ljubljani in so že od samega začetka načrtovali vzpostavitev katedre za srbohrvaščino in češčino, ker so pričakovali ustanovitev katedre jugoslavistike na Karlovi univerzi v Pragi (Zbornik 1999: 225); to se je 22. julija 1920 tudi zgodilo, ko je novo stolico za južnoslovanske jezike in književnosti v Pragi zasedel Slovenec Matija Murko. Na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani pa je bila ustanovljena samo katedra za srbohrvaški jezik in književnost, o češkem jeziku je sprva v okviru primerjalne slovnice slovanskih jezikov predaval Rajko Nahtigal (Urbančič 1995: 47), leta 1922 pa je bil ustanovljen lektorat češkega jezika, ki ga je od poletnega semestra 1922 do leta 1940 vodil Václav Burian. Struktura pouka v okviru lektorata se je ustalila na dveh jezikovnih tečajih (I. za začetnike, II. za nadaljevalce), tretjina ur pa je bila namenjena študentom »vseh fakultet« in na njih je bila obravnavana večinoma češka književnost. Poleg tega je o novejši češki književnosti vsako četrto leto predaval tudi Ivan Prijatelj v okviru predavanj o slovanskih književnostih, po njegovi smrti leta 1937 pa je predavanja o češki književnosti prevzel Václav Burian (Zbornik 1999: 231).

Od študijskega leta 1941/42 do upokojitve na začetku sedemdesetih let je bil lektor češkega jezika Boris Urbančič (Zbornik 1999: 232), razen obdobja od 1950/51 do 1953/54, ko je lektorat vodil France Bezlaj (Zbornik 1999: 237). Zasnova lektorata je ostala približno enaka – jezikovni tečaji za različne stopnje znanja jezika (od dveh do štirih), znotraj tega praktična obravnava najpomembnejših čeških literarnih del – branje, prevajanje in literarnozgodovinski pregled. Od leta 1969/70

so se domačemu lektorju pridružili tuji lektorji – rojeni govorniki (Zbornik 1999: 241–242), ki so prihajali praviloma za dve do štiri leta na podlagi meddržavne pogodbe. Tako so imeli študentje poleg ur domačega lektorja še ure konverzacije pri rojenem govorniku. Od leta 1975 do upokojitve l. 1998 je lektorat vodila Albinca Lipovec, zatem je lektorica za češki jezik postala Bojana Maltarić.

V povojnem obdobju sta bila za potrebe lektorata izdana *Češka čitanka* (Urbančič 1967) in priročnik *Češčina* (Urbančič in dr. 1980) z osnovnimi razlagami zlasti češke fonetike in oblikoslovja, dopolnjenimi z izbranimi učnimi besedili. Poleg tega je izšel še slovar (Škerlj 1976 in 1981), ki pa ima precej omejitev pri uporabi.

3 Trenutni stiki med Čehi in Slovenci, pouk češčine po letu 2000

V času po drugi svetovni vojni pa vse do devetdesetih let 20. stoletja so bili češko-slovenski stiki omejeni zaradi politične situacije in precej okrnjenih možnosti potovanja iz ene dežele v drugo. Tradicija študija Slovencev v Pragi se je nadaljevala v veliko manjši meri kot v času pred drugo svetovno vojno, morda z izjemo praške Akademije za filmsko umetnost (FAMU), ki je k študiju pritegnila nekaj Slovencev zlasti v šestdesetih letih (Urbančič 1995: 65); zanimanje za ta študij se je ohranilo do danes, npr. režiser Olmo Omerzu (na FAMU 2004–2011) ali sedanji študent Lun Sevnik (od 2017), ki je pred tem študiral češčino na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani.

Stiki med obema narodoma so se ponovno začeli razvijati v devetdesetih letih 20. stoletja in bolj dinamično po letu 2000, čeprav so še vedno nemalokrat obremenjeni z določenimi stereotipi, ki so se oblikovali v drugi polovici 20. stoletja. Danes torej želja Slovencev po učenju češčine izvira iz drugih razlogov kot pred (skoraj) stotimi leti, s tem pa je delno povezano tudi to, da zanimanje ni tako množično kot npr. v tridesetih letih 20. stoletja, ko je bil najpomembnejši motiv študij na Češkem; danes so motivi, npr. študij, poslovne ali osebne povezave in drugi interesi, enakomerno razporejeni.⁸ Drugi vzrok je splošno stanje globalizacije, v katerem je vlogo »univerzalnega« jezika prevzela angleščina, ki je velikokrat tudi jezik komunikacije pri pogajanjih, zlasti v gospodarstvu (npr. med menedžerji podjetij)⁹,

8 To potrjuje tudi zastopanost razlogov npr. pri udeležencih tečajev češkega jezika za javnost na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Po podatkih lektorice Bojane Petković: zaradi poslovnih stikov približno četrtnina tečajnikov, četrtnina zaradi študija, četrtnina zaradi osebnih vezi in četrtnina zaradi potovanja oz. splošnega zanimanja.

9 To je sicer delno res – ko gre za pogajanja vrhunskih menedžerjev, ta pogosto potekajo v angleščini, potem pa je pri dejanskem poslovanju, ko komunikacijo opravlja zaposleno osebje, večinoma neizogibna uporaba skupnega jezika – ali češčine ali slovenščine. Tu pa je seveda potreba po

s tem pa je povezano včasih zmotno prepričanje, da pri poslu vse lahko opravimo z angleščino. Tretji vzrok je, morda paradokсно, v prepričanju, da sta si jezika podobna, zato se češčine ni treba učiti, saj se govorci obeh jezikov lahko sporazumejo tudi brez tega.

3.1 Možnosti za učenje češčine na Slovenskem po letu 2000

Do akademskega leta 2004/05 se je bilo mogoče učiti češčine v okviru lektorata na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, ki je bil predviden predvsem za študente te fakultete, v manjši meri tudi za študente drugih fakultet univerze ali za zunanje interesente. V tem času je bila ponudba ostalih tečajev, npr. v okviru zasebnih šol ali zasebnih ponudb individualnega pouka, precej okrnjena, ponudnikov tovrstnih uslug malo in večinoma ni bilo lahko priti do informacij oz. učitelja češčine.

Precejšnjo spremembo je prineslo študijsko leto 2004/05, ko je bila ustanovljena Katedra češkega jezika in književnosti (zdaj Katedra za bohemistiko) in prvič razpisana samostojna študijska smer Češki jezik in književnost na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Zanimanje za študij je bilo dokaj veliko. V prvih letih (do 2008/09), ko je študij potekal po predbolonjskem študijskem programu, je bilo 35 vpisnih mest v prvi letnik vedno zapolnjenih na prvem vpisnem roku, vsaj dve tretjini študentov sta napredovali v višje letnike in po štirih letih izvedbe po predbolonjski shemi je študij uspešno dokončala več kot polovica prvič vpisanih študentov. Univerzitetna študijska smer ponuja popolnoma drugo razsežnost usvajanja jezika kot lektorat, ki je bil vedno usmerjen v obvladovanje praktičnega jezika in praktičnih veščin prevajanja. Pri študiju je preučevanje razlik med obema jezikovnima sistemoma bolj poglobljeno, študent pridobi tudi teoretična znanja o jeziku in jezikovnem sistemu ter o književnosti, vse to pa se potem odraža v bolj temeljitom poznavanju jezika in možnosti uporabe znanja pri pouku, prevajanju in drugih rabah češčine.

Vpeljava diplomskega študija češčine v Ljubljani je najbrž posredno pripomogla k zvišanju ponudbe jezikovnih tečajev češčine tudi na ljubljanskih (ali na splošno slovenskih) jezikovnih šolah,¹⁰ na katerih večinoma poučujejo ravno diplomanti

Slovcih, ki znajo češko, precejšnija. Perspektive za tovrstno sodelovanje se stalno izboljšujejo, ker se blagovna menjava med Češko in Slovenijo vsako leto viša in tudi kazalci gospodarskega razvoja Češke so dobri (<https://www.izvoznookno.si/drzave/ceska/poslovno-sodelovanje-s-slovenijo/>; 28. 6. 2019).

10 Trenutno nudi tovrstne tečaje le nekaj jezikovnih šol.

smeri Češki jezik in književnost oz. bolonjske smeri Bohemistika s Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Samostojna katedra je poleg pedagoškega središča postala tudi mesto, ki ima strokovni potencial za izdelavo kakovostnih jezikovnih priročnikov za pouk češčine pri Slovencih. V letih obstoja samostojne katedre in študija so izšli temeljni pripomočki za poglobljen praktični in teoretični študij jezika: *Češka slovnica za bohemište* (Stankovska 2009), *Skladnja češkega jezika* (Stankovska 2013) in vadnica *Češko glasoslovje, besedotvorje in oblikoslovje* (Kohoutková 2018) ter pripomoček za pouk literature: *Antologija starejše češke književnosti* (Antologija 2012).

3.2 Potrebe, pogoji in možnosti za izboljšanje pouka češčine v Sloveniji

Kar zadeva pouk češčine v Sloveniji, se ta zdaj ponuja v dveh različicah. Ena je praktična, usmerjena v usvajanje praktičnega jezika in razvijanje predvsem sporazumevalnih veščin, ter služi temu, da so posamezniki zmožni sporazumevanja v češčini. To je ponudba tečajev za javnost (zasebne šole, posamezniki, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani) in zanjo je vedno (bilo) največ zanimanja (predvidevamo, da gre za približno 20 oseb letno). Druga je praktično-teoretična, s poglobljenim študijem književnosti in kulture, ki jo ponuja univerzitetna študijska smer Češki jezik in književnost in služi za izobraževanje specialistov jezikoslovcev, ki so teoretično in metodološko podkovani za uspešno izvajanje pouka jezika, kakovostno prevajanje ali delovanje na različnih področjih, kjer se kaže potreba po rabi obeh jezikov na višji ravni.

Kaj torej manjka? Kaj bi lahko izboljšali?

1. Če povzamemo, trenutno že obstaja dovolj sodobnih priročnikov za študij češčine na univerzitetni ravni, manjka pa predvsem priročnik, izdelan posebej za Slovence, za pouk praktičnega jezika tako na različnih tečajih kot tudi pri lektorskih vajah na Filozofski fakulteti. Trenutno pouk namreč še vedno večinoma temelji na angleško-čeških učbenikih, čeprav niso povsem ustrezni, saj je izhodišče iz slovanskega maternega jezika povsem drugačno kot iz angleščine. Zato bi bilo dobrodošlo, če bi na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani izdali še učbenik češčine, prilagojen za Slovence, vsaj do stopnje B1, B2.
2. Učitelji tečajev češčine so pri metodologiji pouka, izbiri pripomočkov in gradiva prepuščeni sami sebi. Zato bi lahko na katedri za bohemistiko Filozofske

fakultete v Ljubljani ustanovili neformalni center za podporo pouku češčine v Sloveniji, ki bi posredoval tako lastno gradivo in metodologijo kot morda tudi gradivo iz drugih bohemističnih središč.

3. Odprto je vprašanje organiziranja tečajev češkega jezika (pravopis, slovnica) za češko govoreče otroke, ki živijo v Sloveniji. V zadnjih dvajsetih letih je kar veliko čeških (ali mešanih) družin, ki začasno ali stalno stanujejo v Sloveniji; otroci govorijo češko, vendar v Sloveniji ne obstaja organiziran pouk češčine za šoloobvezne otroke. Zato bi bilo smiselno organizirati popoldanski pouk v okviru drugih ustanov.
4. Ravno tako že vrsto let ostaja nerešeno vprašanje izdelave novega, sodobnega in kakovostnega češko-slovenskega in slovensko-češkega slovarja. Slovensko-češki slovar srednjega obsega s 25.000 gesli je eden od projektov Slovanskega inštituta Češke akademije znanosti v Pragi in poteka že več let. Dolg slovenske bohemistike pa je češko-slovenski slovar v podobnem obsegu. Tudi to je naloga, ki jo lahko delno prevzame bohemistika na Filozofski fakulteti v Ljubljani, največja ovira pa je žal pomanjkanje oz. nezmožnost pridobitve finančnih sredstev za takšen projekt.

Literatura

- Bárta, Rudolf (1948). Sokol a slovanství. *Slovanský přehled* 34 (5–6). 288–289.
- Berkopec, Oton (1961). Marie Majerová a Slovinci. *Slovanský přehled* 47. 367–368.
- Berkopec, Oton (1961–62a). Doneski k stikom Prešerna s Čelakovskim in Palackim. *Slavistična revija* 13 (1–4). 225–240.
- Berkopec, Oton (1961–62b). Kopitarjevi prepisi slovenskih ljudskih pesmi v zapuščini Josefa Dobrovskega. *Slavistična revija* 13 (1–4). 253–267.
- Berkopec, Oton (1974). Aškerčeva pisma Čehom. *Slavistična revija* 22 (1). 99–121, 220–239, 360–380.
- Burian, Václav (1948). Slovinci na universitě Karlově. *Slovanský přehled* 34. 140–151.
- Gantar Godina, Irena (2002). Josip Vuga, slovenski znanstvenik v Čeških Budějovicah. *Dve domovini* 16. 9–20. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-VZNIIDLLL>.
- Kidrič, France (1930). *Dobrovský in slovenski prepoved njegove dobe*. Ljubljana: Znanstveno društvo.
- Lipovec, Albinca (1992). Češka književnost v slovenskem kontekstu. *Slovenski jezik v stiku s slovanskimi in neslovanskimi jeziki in književnostmi* (ur. M. Orožen, M. Hočevar). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport. 168–177.

- Petr, Jan (1959). Fran Gerbič a Češi. *Slovanský přehled* 45. 57.
- Petráčková, Věra (1992). Slovenci na českých univerzách před tridesetletno vojno. *Zgodovinski časopis* 46 (2). 165–170.
- Ribnikar, Peter. Slovenci doktorji, promovirani na Karlovi univerzi v Pragi 1917–39. *Zgodovinski časopis* 46. 517–537.
- Urbančič, Boris (1995). *Česko-slovinské kulturní styky*. Praga: Euroslavica.
- Zbornik (1999). *Zbornik Filozofske fakultete: 1919–1999* (ur. J. Šumi). Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Slovnice in priročniki

- Bradač, Fran (1929). *Česko-slovenski slovar*. Novo mesto: Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.
- Frydecký, František (1917). *Slovníček slovinsko-český a česko slovinský*. Praga: Bačkovský – Slovanské knihkupectví.
- Kohoutková, Zdeňka (2018). *Česko glasoslovje, besedotvorje in oblikoslovje: delovni zvezek*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Marn, Franjo (1867). *Česka slovnica*. Ljubljana: Slovenska matica.
- Oven, Anton (1937). *Češki učbenik*. Ljubljana: Izvršilni odbor Jugoslovansko-češko-slovaških lig.
- Stankovska, Petra (2009). *Česka slovnica za bobemiste*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Stankovska, Petra (2013). *Česka skladnja*. Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Šedivý, Jan (1938). *Zakaj se naj učimo češčine?* Maribor: T. sv. Cirila: 1938.
- Škerlj, Ružena (1976). *Slovensko-češki slovar*. Ljubljana: DZS.
- Škerlj, Ružena (1981). *Česko-slovenski slovar*. Ljubljana: DZS.
- Antologija (2012). *Antologija starejše češke književnosti* (ur. A. Rozman, J. Šnytová). Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Urbančič, Boris (1967). *Česka čitanka*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
- Urbančič, Boris; Jedlička, Alois; Hauser, Přemysl (1980). *Češčina*. Maribor: Obzorja.
- Vuga, Josip (1918). *Kratka slovnica češkega jezika za Slovence/Stručná mluvnice jazyka českého pro Slovince*. Trst/Příbram.
- Zavadil, Antonín (1908). *Slovinsko-český slovník*. Praga: J. Otto.
- Zavadil, Antonín (1910). *Česko-slovinský slovník*. Praga: J. Otto.
- Zpěvák, František, Orožen, Janko (1928). *Učbenik češkega jezika (Učebnice češtiny)*. Ljubljana: Jugoslovanska knjigarna.